

ШЛЯХИ ПРОГНОСТИЧНОГО ВИВЧЕННЯ ОСОБОВИХ ІМЕН

Вітчизняні ономасти досить енергійно вивчають динаміку особових імен, причому – за усталеною, навіть стандартною методикою. У визначеному регіоні – місті, селі, районі, області – фіксуються імена новонароджених за книгами реєстрації в загсі (нині – рацсі) чи, в селах, за подвірними книгами, що ведуться в кожній сільраді, а через якийсь час передаються для збереження в архів. Для давніших часів використовуються книги церковної реєстрації. Доступ до цієї документації часто буває досить затрудненим, але вчені, як правило, знаходять шляхи подолання цих труднощів.

Такий збір матеріалів ведеться за роками народження, потім результати сумуються по десятиліттях, рідко – по п'ятиліттях, а для кожного з таких зрізів укладається частотний словник імен – чоловічих і жіночих. Зіставлення цих частотних списків за зрізами й виявляє, які ж зміни в складі, в уживаності імен відбуваються з перебігом часу. Таку методику руху особових імен у часі у просторі розробив відомий російський ономаст В.А.Никонов, а потім істотні уточнення до неї вніс другий російський учений В.Д.Бондалетов. Це – хороша й корисна методика. Вона вже вималювала контури, а з часом дасть точну й вичерпну картину розвитку особових імен в Україні, принаймні за останні сто років. Водночас вона має два істотні недоліки.

1. Особові імена – факти мови. А якої мови? Щоб установити це, треба ретельно зафіксувати національність носія імені або ж його батьків. Якщо носій імені – українець, то й ім'я його функціонально українське. Якщо йдеться про росіянина, то й ім'я – російське. Імена можуть бути тотожними, але їх частотність у різних мовах, як правило, не збігається.

У старих радянських документах така інформація була – знаменита

п'ята графа у паспортах, вказівка про національність батька й матері у свідоцтвах про народження. У нинішніх діючих українських документах ця інформація усунена. Уряд творить "нову історичну спільність – український народ", що визначається не національністю, а громадянством. А як же бути з визначенням національності? У цій новій історичній спільності хтось говорить по-українськи, а хтось по-російськи. О.О.Потебня цілком слушно говорив, що національність передусім і виражається використовуваною мовою. Але такий шлях визначення мовної приналежності імені для ономаста є надто складним, при дослідженні великих масивів імен практично непоборним. Тому збирачі матеріалів записують, як правило, все підряд – і *Івана*, і *Тенгіза*.

Між іншим В.А.Никонов застерігав, що запис імен без розмежування за національністю, тобто мовною ознакою, то найбільший гріх. З притаманною йому категоричністю вчений вважав, що такі записи втрачають наукову цінність. Але що робити, коли маємо таку документацію й таку ситуацію? Нині вивчається фактично іменник українського громадянства, а не української чи іншої нації. Це більшою мірою стосується міст і значно меншою – сіл, де загальний національний склад визначається значно легше. Так, в Одеській області більшість сіл цілком українські, близько 30 – цілком російські, біля 40 – цілком або переважно болгарські, більше 30 – переважно молдавські тощо.

2. Фіксація імен за зрізами, за роками народження дозволяє відновити історичне минуле антропонімії досліджуваної території, доводячи його до сучасності. Точніше, з відривом від сучасності на 5 - 10 років, бо поки збирається, аналізується й публікується матеріал, проходить якийсь час. І знову ж таки, після публікації матеріалів процес появи нових найменувань, слава Богу, продовжується, а час, описаний у дослідженні, все далі відсовується в минуле. Ось Л.П.Зайчикова дослідила іменник Одеси за 100 років – з 1890 по 1980 роки. А які зміни відбулися після 1980 р. – невідомо. При цьому, додаю, дисертантка говорить у своїй роботі про російський

іменник, а записує всіх підряд, причому не суцільно, а за кожен десятий рік: 1890, 1900, 1910 і т.д. [2]. Між тим дані вибіркові й дані суцільних підрахунків не можуть бути тотожними. Навіть підрахунки за десятиліттями, приміром 1930-1939, 1940-1949 тощо і 1931-1940, 1941-1950 тощо зіставляються вже неадекватно. Для одержання точної загальної картини потрібні регіональні дослідження, виконані цілком тотожною методикою. Вимога методичного оновлення, яка лунає досить часто, особливо при обговоренні та захисті дисертацій, не сприяє, а сильно шкодить справі.

Пошуки іншої методики, яка б дозволяла говорити не про минуле, а про майбутнє, привели, серед іншого, до такого шляху. Кожен реципієнт записує 10 чоловічих і 10 жіночих імен, які йому найбільше подобаються. Зрозуміло, організатор експерименту домагається щирості, відвертості, проводячи відповідну бесіду. Потім одержані результати вишиковуються за частотністю – для кожної групи реципієнтів, що назвали свої улюблені імена, окремо. Зрештою, всі ці списки, зводяться, теж за частотністю, в єдиний. Кожне ім'я, отже, одержує два показники: 1) ранговий номер (кількість ужитків) у загальному списку; 2) представленість у різних групових списках: у скількох групах це ім'я було назване. Цей другий показник видається вагомішим за перший.

Оскільки в нашому випадку йшлося про пошуки методики, а не про одержання кінцевого й цілком достовірного результату, кількості реципієнтів і груп були досить обмеженими. Для більш достовірного результату потрібно, гадаю, не менше тисячі реципієнтів і не менше 10 груп. Бажано, щоб групи були різними за кількістю і складом, а реципієнти – у репродуктивному віці (найліпше: 18-28 років). Експеримент має бути проведеним у стислі строки. Наш проведений у березні 2007 р. Якби вдалося здійснити бодай 10 таких експериментів у різних точках України, ми могли б досить достовірно прогнозувати, як розвиватимуться українські особові імена принаймні в найближчі 20-30 років. Кожен організатор такого експерименту публікує свою статтю з результатами експерименту та їх

зіставленням з уже опублікованими даними, зокрема з тими, що наявні в цій статті, пропонованій увазі зацікавленого читача.

Перша спроба дослідження українських особових імен, зіперта не на фіксацію новонароджених, а на антропонімічні уподобання, вже існує. В 1999 р. С.Л.Брайченко на цю тему захистила кандидатську дисертацію під моїм керівництвом [1]. Але ця цікава робота фактично не мала прогностичного скерування і була побудована за тими ж засадами, що й традиційні антропонімічні дослідження, які фіксують імена новонароджених за віковими зрізами – від 20-х до 70-х рр. ХХ ст. А на кожному зрізі розглядалася частотність уподобань. Тут, отже, брався до уваги не вік новонароджених, а вік самих реципієнтів. Великий масив імен (близько 50 тис. ім'явжитків) був розділений за віком реципієнтів на шість зрізів (20-70-і роки). А на кожному зрізі аналізувалася частотність уподобань. Серед жіночих імен на кожному зрізі лідерами стали *Марія, Олена, Ольга*, знову *Олена* і на двох останніх – *Оксана*. Тут можна констатувати певне випередження (і відхилення) уподобань порівняно з реальною динамікою, але одержана картина для прогнозів малопридатна. Зауваження дослідниці, що аналіз уподобань дозволяє "прогнозувати динаміку вживаності особових імен на майбутнє" [1: 3] є слухним, але для цього в методику дослідження антропонімічних уподобань треба вносити істотні корективи, почасти вже окреслені вище. Передусім ідеться про орієнтацію на інформантів репродуктивного віку та про максимальне (але не довільне) розділення їх на окремі групи. Адже *Оксана*, яка в матеріалах С.Л.Брайченко передувала два останні зрізи, у реальному вжитку лідером так і не стала, хоч це ім'я залишається в групі найпоширеніших.

У пропонованому нижче експерименті, який має передусім, повторюю, методичну, а не результативну основу, обстежено найулюбленіші жіночі імена 174 студентів Одеського національного університету, що становили п'ять груп: 1) I укр. (72 студенти), 2) I прикл. (29 студентів), 3) IV англ. (46 студентів), 4) V укр. (19 студентів), 5) V прикл. (12 студентів). В результаті

одержано шість частотних списків імен – один загальний, що нараховує 197 різних імен, і п'ять групових (відповідні кількості різних імен у межах групи: 1 – 103, 2 – 76, 3 – 117, 4 – 66, 5 – 61).

Шляхом зіставлення всіх цих списків імена розділилися на п'ять груп. Першу становлять ті імена, що наявні в усіх п'яти списках. Це – найперспективніші імена, найвагоміші претенденти на ужиток у ближчі десятиліття. Зазначимо, що в цей найпрестижніший список потрапила вся десятка імен загального списку, в тому числі всі лідери групових списків: *Катерина* (лідер у групах 2 й 4), *Анастасія* (лідер групи 3), *Ірина* (лідер групи 1), *Олександра* (лідер групи 5), однак тільки два імені з загальної десятки потрапили також і до десятків усіх п'яти списків: *Ольга* та *Анастасія*. Решта імен загальної десятки відсутні в десятках одної (*Катерина*, *Ганна*, *Марія*, *Олена*, *Вікторія*) чи двох груп (*Ірина*, *Тетяна*, *Олександра*). Але кожне ім'я загальної десятки є в усіх п'яти одержаних нами групових списках. Усього список таких "п'ятизіркових" імен за нашими матеріалами нараховує 27 одиниць. Наводжу їх усі, з вказівкою рангового номера і загальної кількості.

1. Катерина 84	10. Олександра 58	19. Марина 28
2. Ганна 79	11. Наталія 47	20. Вероніка 25
3. Ольга 77	12. Світлана 38	21. Софія 25
4. Анастасія 70	13. Євгенія 32	22. Діана 23
5. Ірина 68	14. Оксана 31	23. Надія 23
6. Марія 66	15. Валерія 30	24. Ксенія 22
7. Тетяна 64	16. Єлизавета 29	25. Карина 17
8. Олена 60	17. Х/К/ристіна 29	26. Єва 14
9. Вікторія 59	18. Маргарита 28	27. Влада 7

Фактично це все – старі календарні християнські імена. Новими визнаються тільки *Влада* й *Діана* [6: 370, 377]. Старе традиційне ім'я *Христіна* під західним впливом одержало й форму *Кристіна*. Ці дві форми

сприймаються як одне ім'я з міським (*Кристина*) та сільським (*Христина*) варіантами. Форма *Оксана* відщепилася від хресного імені *Ксенія*.

"Чотиризіркових" імен, тобто тих, що відсутні тільки в одному з п'яти групових списків, у наших матеріалах набралось 18. Це – найближчі сусіди й конкуренти попереднього комплекту імен. Прогностичний потенціал цих імен слід визнати істотним. Ось повний частотний список цих імен.

1. Юлія 49	7. Любов 18	13. Тамара 10
2. Людмила 28	8. Віра 17	14. Дарина 9
3. Дар'я 25	9. Олеся 15	15. Альона 8
4. Лілія 25	10. Яна 15	16. Лариса 7
5. Інна 23	11. Антоніна 12	17. Ангеліна 5
6. Аліна 18	12. Ярослава 11	18. Поліна 5

В основному тут теж маємо старі календарні християнські імена. З них 10 більш-менш зберігають свою стару форму: *Юлія*, *Людмила*, *Дар'я*, *Інна*, *Любов*, *Віра* (два останні становлять переклад з грецької мови), *Антоніна*, *Тамара*, *Лариса*, *Ангеліна*. Ім'я *Ярослав*, а з ним і *Ярослава* за антропонімічними та церковними даними залишилося неканонізованим, хоч І.І.Трійняк і позначає чоловіче ім'я вказівкою "кан." [8: 419]. В усякому разі наявні в нашому спискові два слов'янські композити *Людмила* та *Ярослава* слід визнати нині найуживанішими серед жіночих імен.

П'ять імен нашого списку з видозмінами, варіаціями інших старих календарних імен. Так, *Олеся*, колись демінутив імені *Олександра*, вже відщепилася від нього і стала самостійним повним іменем [4: 176]. Від старого хресного імені *Дар'я* виникло похідне *Дарина* [6:376], яке набуло такої повноправності, що Л.Г.Скрипник та Н.П.Дзятківська навіть помилково вважають його основним, а до імені *Дар'я* дають лиш відсилку: "Див. Дарина" [4: 131-132]. Між тим *Дарина* нормальним антропонімічним чином утворене від *Дар'я*, як *Василина* від *Василь*. Взагалі слов'янський суфікс **-ина**, чи не найпродуктивніший серед жіночих особових імен, став

матеріальним виразником активності жіночої форми, спримаючись носіями мови й там, де його історично немає (*Катерина, Марина*). Наявність кінцевого **-ина**, **-іна** посилює впливовість відповідною жіночого імені.

Три варіантні імені мають іншомовні зв'язки. Зокрема *Поліна* кваліфікується як виникла під французьким впливом варіація хресного імені *Павліна* (утворення на **-іна** від *Павло*). Утім це ж ім'я іноді тлумачиться як стягнення старого хресного імені *Аполінарія* [6:359, 425]. Проте М.Г.Талалай визнає тільки останню інтерпретацію [7:133,149], а І.І.Трійняк наводить їх обидві, щоправда з традиційним виведенням *Павліни* від *Павлін*, а не *Павло* [8: 300]. Що торкається варіації *Аліна*, то це – англійське скорочення англійського ж імені *Аделіна* "благородна" [3:27, 32]. Обидві ці форми існують в українській мові, але вважаються похідними з німецької [4: 117, 118] або французької мови [8: 24, 27].

Залишається сказати ще про форму *Альона*, яка в живому українському мовленні досить поширена, а в українських словниках представлена кепсько: Л.Г.Скрипник і Н.П.Дзятківська її взагалі не подають, а І.І.Трійняк включає як російський відповідник *Алёна* поряд з *Елена* до укр. *Олена*. Але форма *Альона* могла виникнути тільки з укр. *Олена*, бо російський варіант має початкове **Е**, а тільки ненаголошене **О** могло на півдні Росії перейти в **А**, а наголошене **е** перед твердим приголосним – в рос. **ё**, укр. **ьо**. Так з української *Олени* через російське посередництво виникла форма *Альона*.

У появі все нових варіантів старих імен і в набутті ними офіційного статусу бачимо вихід з цікавої антропонімічної антиномії: бажання чогось свіжого при одночасному тяжінні до збереження традиційного. У розглядуваному списку фактично новим утворенням є тільки одне ім'я – *Лілія*, від назви квітки. О.В.Суперанська позначку "нов." подає й до імені *Яна*. Однак, Ю.І.Чайкіна, дослідивши жіночі імена в новгородських берестяних грамотах, подає такий список найпоширеніших там імен: *Анастасія* (15), *Марія* (12), *Христина* (7), *Єфимія* (7), *Софія* (6), *Яна* (6) [9: 34]. Тому позначка "нов." для *Яни* явно застаріла. До речі, всі наведені

Ю.І.Чайкіною як найчастотніші імена, окрім *Єфимії*, залишаються частотними й досі, увіходячи до нашого "п'ятизіркового" списку, навіть із збереженням своєї відносної частотності. Стійкі імена, як бачимо, є стійкими не десять років, а, бува, й тисячу...

Додамо ще, що всі 18 "чотиризіркових" жіночих імен присутні в нашому першому груповому спискові, по два імені відсутні в другому, третьому та четвертому списках, а решті 12 імен немає в п'ятому спискові. Цей список з найменшою кількістю інформантів (12 чоловік) відсіяв, як густе сито, багато імен, залишивши найдобріші. Гадаю, що невеликі групи, поряд з великими, є доцільними для пропонованого антропонімічного експерименту.

Тільки в трьох групових списках опинилося 15 імен. Ось вони.

1. Алла 3	6. Жанна 6	11. Арина 4
2. Варвара 9	7. Кіра 6	12. Інеса 4
3. Анжеліка 7	8. Мирослава 6	13. Ніна 4
4. Руслана 7	9. Владислава 5	14. Іванна 3
5. Таїсія 7	10. Альбіна 4	15. Мар'яна 3

Половина з них є православними хресними, наявними в святцях: *Алла*, *Варвара*, *Таїсія*, *Кіра*, *Арина* (фонетичний варіант хресного імені *Ірина*, що завдяки пушкінській Арині Радіонівні одержав права офіційної форми), *Ніна*, *Іванна*, *Мар'яна*. До них, можна сказати, прилягає композит *Владислава*. Його в святцях немає, але там є відповідне чоловіче ім'я *Владислав*, від якого утворилося ім'я *Владислава*. Що ж до наймення *Мирослава*, то в святцях немає ні його, ні джерельної чоловічої форми *Мирослав*. В усякому разі *Мирослава* та *Владислава* за прогностичною потенцією є третім і четвертим (після *Людмили* та *Ярослави*) слов'янськими композитами серед жіночих імен.

Іменних варіантів, окрім наймення *Арина*, стосується ще декілька. Цікавою видається доля імені *Інеса*. Носії української мови практично

одноставно вважають його демінутивом до *Інна*. Проте фахівці слушно кваліфікують цю форму як запозичення – німецьке [4: 143], грецьке [8: 153] чи іспанське, причому розглядають не як розширення імені *Інна*, а як стягнення імені *Агнеса* гр. "чиста" [6: 352, 390]. Історично саме так і було, але в даному разі наукова етимологія увійшла в конфлікт з народною етимологією. І невідомо, що переможе. Чимало вчених (я в тім числі) говорили, що *берегиня* нічого не оберігає, а є русалкою, утопленицею, яка сидить собі на березі й гріється в місячному сяйві. А як гримить тепер по всій Україні: *берегиня*, *Берегиня*, **БЕРЕГИНЯ!**

Ім'я *Анжеліка* має французьке походження, утворившись від лат. *angelika* "ангельська". Популярність імені пов'язана з фільмами "Анжеліка і король", "Анжеліка маркиза дияволів" тощо. Формально *Анжеліка* нібито пов'язана з найменням *Анжела*, але ці два імені мають різну мовну історію і обидва нині фігурують як повні офіційні форми. Французьке ім'я *Жанна* має таке ж відношення до українського *Іванна*, як і польське *Яна*. Це – різномовні рефлексії одного біблійного джерела.

Доречно звернути увагу на те, що з трьох укладених нами вище списків жіночих імен, умовно-жартівливо позначених як "п'ятизіркові", "чотиризіркові" та "тризіркові", кожен наступний є меншим за попередній. Ця обставина дозволяє зробити ряд висновків, з яких прогностично найважливішим є той, що в українській мові найкращих імен більше, ніж кращих, а кращих більше, ніж хороших. Водночас зіставлення нашого загального списку (197 імен) та суми усіх трьох списків "кращих" імен (60 імен) засвідчує, що прогностичну надійність має приблизно третина наявних в українській мові імен.

Адже імена, що наявні менше, ніж у половині виділених протягом експерименту груп, втрачають свою прогностичну потугу і тому не можуть бути визнані суспільно хорошими. Їх слава – або в минулому, або в більш віддаленому майбутньому, або її взагалі ніколи не було. У нас це "двозіркові" та "однозіркові" імена. Перших є 31, тобто більше за будь-яку з попередніх

груп. Наведемо перелік цих "двозіркових" імен.

1. Валентина 14	11. Мілана 3	21. Лада 2
2. Аліса 9	12. Мішель 3	22. Лінда 2
3. Лідія 8	13. Ніколь 3	23. Маріанна 2
4. Ілона 7	14. Аріадна 2	24. Марта 2
5. Віолета 5	15. Домініка 2	25. Наталі 2
6. Анжела 4	16. Еммануель 2	26. Неллі 2
7. Евеліна 4	17. Єфросинія 2	27. Ніка 2
8. Агнія 3	18. Жасмін 2	28. Роксолана 2
9. Елеонора 3	19. Зоряна 2	29. Регіна 2
10. Інга 3	20. Кароліна 2	30. Сніжана 2
		31. Ярина 2

Тут є гарні, колись популярні чи навіть дуже популярні хресні імена *Валентина, Лідія, Агнія, Домініка, Єфросинія, Маріанна* (більше відоме як *Маріамна*), *Марта* (звичніша форма – *Марфа*), прониклі з античної міфології, але в святці включені саме як хресні – мучениця *Аріадна*, мучениця *Ніка* [7:134, 147]. Є варіантні імена, подібні до *Марти* й *Маріанни*, але більш віддалені від джерела. Пор. зокрема *Ярина* – фонетичний варіант *Ірини, Наталі*, де французька форма імені *Наталія* закріпилося на честь дружини О.С.Пушкіна, *Мішель* і *Ніколь* – французькі форми жіночих імен, узятих від тотожних чоловічих форм, пор. укр. *Михайло, Микола*. Пор. ще *Неллі*, що є, як не дивно, гіпокористикою імені Ellen, Олена [3:152]. Угорською формою цього ж імені є одне з найпопулярніших в Угорщині імен *Ілона*.

Маємо й просто новітні безваріантні запозичення з англійської мови *Аліса* (завдяки Л.Керроллу), *Евеліна, Лінда* – з оригінальною етимологією: герм. *lindo* "змія" [3: 131], з німецької: *Елеонора, Інга, Кароліна*, з італійської: *Віолета*, зі слов'янського світу, найімовірніше – болгарського: *Зоряна, Мілана, Сніжана, Анжела*. Своїм власним, українським новотвором можна

було б уважати ім'я *Лада* – від імені слов'янської "язичницької богині шлюбу й кохання", як пишуть словники [4: 150; 6:400]. Однак такої богині у слов'ян ніколи не існувало: деякі історики елементарно помилилися, а захоплені дилетанти підхопили й поширили. Свої труднощі ховає ім'я *Роксолана*. Ім'я уславлене великою українкою Настею Лісовською, що стала в 1520 р. впливовою дружиною могутнього турецького султана Сулеймана I. Етнонім *роксолани*, сарматського кореня, на рубежі ер (I-II ст. до Р.Х. – I ст. по Р.Х.) був дуже вагомим у Північному Причорномор'ї і тому турки й татари, а від них Західна Європа пізніше, в XVI-XVIII ст. почали так називати українців [5: 62-63]. Тому в донесенні венеціанського посла про істотне зростання впливу Насті Лісовської вона й іменувалася *Роксоланою*, тобто "українкою". Цього виявилось досить, щоб у нашу та світову історію Лісовська увійшла під іменем Роксолана, хоч вона мала цілий ряд інших українських і турецьких наймень.

"Однозіркових" імен, названих інформантами тільки однієї з п'яти груп, у нашому описку найбільше. Якщо увесь склад жіночих імен налічує 197 одиниць, то "однозіркових" серед них більше половини – 107. Зрозуміло, всі ці імена наводити недоречно, тим більше для наших завдань. Зазначу лише кілька моментів.

1. Дванадцять "однозіркових" імен названо більше одного разу, тобто кількома представниками однієї групи. Ось ці імена з вказівкою кількості вжитків: *Юліана* 5, *Злата* 3, *Роксана* 3, *Уляна* 3, *Еліна* 2, *Іраїда* 2, *Каміла* 2, *Нонна* 2, *Раїса* 2, *Соломія* 2, *Сюзанна* 2, *Фаїна* 2. Решта 95 імен є уподобанням – кожне! – тільки одного ментального лексикону. Цей факт ілюструє величезну розмаїтість антропонімічних уподобань.

2. Серед п'яти обстежених нами груп інформантів одиничні імена (у тім числі й ті, що заявлені більше, ніж одним інформантом) розподілилися наступним чином: 3-я група (46 студентів) – 46 одиничних імен (цікавий збіг!), 1-а група (72 студенти) – 24 імені, 2-а група (25 студентів) – 16 імен, 5-а група (12 студентів) – 12 імен (знову збіг!), 4-а група (19 студентів) – 9

імен. Найбільша кількість одиничних імен у студентів 3-ї групи цілком зрозуміла. Це – студенти англійського відділення, де маємо сильну тягу до західноєвропейських імен, які нерідко навіть записуються латинською графікою: Mary-Kate, Terry, Florence тощо.

3. Серед одиничних імен чого тільки не зустрінеш. У газетах навіть писали про *Шахіда* й *Атлантиду*. У наших матеріалах подібного немає, але є *Хацумото* (японське ім'я), *Норі* (угорське), *Ліліт*, *Лоліта*, *Мальвіна*, *Марго*, *Дайра*, *Вілена* (єдине «революційне» ім'я в наших матеріалах) і под. Серед одиничних імен є й такі, що, імовірно, колись повернуться до активного вжитку: *Богдана*, *Галина*, *Рада*, старі й зовсім новенькі дзвінки композити *Святослава*, *Станіслава*, *Дзвенислава*, *Квітослава*.

Що ж дає такий підхід до вивчення особових імен? Гадаю, він істотно уточнює прогностичну потужність імені. Ясно, що імена, названі в більшій кількості груп, мають вищий потенціал застосування. Серед наших матеріалів є імена, згадані в загальному спискові п'ять разів, але названі реципієнтами різної кількості груп. Так, уболівальники імені *Юліана* всі належать до одної групи, прихильники імені *Віолета* – до двох, любителі імені *Владислава* – до трьох, а ті, чий уподобання включають ім'я *Ангеліна* чи *Поліна*, – до чотирьох. За логікою наших міркувань *Ангеліна* та *Поліна* мають більші шанси на вжиток, ніж *Владислава*, а остання має вживатися частіше, ніж *Віолета*, яка за частотністю має все ж випередити *Юліану*. Йдеться, власне, не про ці імена з низькою частотністю й тому не дуже гучними перемогами в майбутньому. Йдеться про принцип, про поділ загального частотного списку імен на часткові списки за кількістю відбитих у них груп реципієнтів.

Групова репрезентація видається вагомішою за цифру абсолютної частотності. У наших матеріалах таких груп п'ять. Ліпше було б десять. І головне, групи мають бути максимально розбіжними фахово, гендерно, суспільно тощо, але не мають істотно розбігатися в етнічному та репродуктивному відношенні (18-28 років). Дуже хотілося б, щоб знайшлися

ентузіасти, які б продовжили цей експеримент. Хай з будь-якою критикою, видозмінами, уточненнями, але експеримент, скерований у майбутнє, а не в минуле. Якщо ми одержимо серію подібних (кращих!) досліджень з різних кутків України, тільки тоді зможемо висновувати: 1) годиться запропонована методика чи її слід відкинути; 2) у яких кількісних обсягах, з якою густиною і потужністю треба проводити прогностичні дослідження, щоб вони реально могли що-небудь прогнозувати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брайченко С.Л. Антропонімічні уподобання мешканців Одеської області. Лінгвістичний аналіз. Автореф.дис. ... канд.філол.наук. – Одеса, 1999. – 18 с.
2. Зайчикова Л.П. Русский именник г.Одессы. Проблемы развития и взаимодействия. Автореф.дис. ... канд. филол. наук. – Одесса, 1987. – 16 с.
3. Рыбакин А.И. Словарь английских личных имен. – М.: Рус. язык, 1989. – 222 с.
4. Скрипник Л.Г., Дзятківська Н.П. Власні імена людей. Словник-довідник. – 3-є вид./ За ред. В.М.Русанівського. – К.: Наук. думка, 2005. – 334 с.
5. Стрижак О.С. Етнонімія Птолемеєвої Сарматії .У пошуках Русі. – К.: Наук. думка, 1991. – 224 с.
6. Суперанская А.В.Словарь русских личных имен. – М.: Эксмо, 2003. – 542 с.
7. Талалай М.Г. День ангела. Справочная книга по именам и именинам. – СПб.: Триал, 1992. – 230 с.
8. Трійняк І.І.Словник українських імен. – К.: Довіра, 2005. – 509 с.
9. Чайкина Ю.И. Именования женщин в Новгородских берестяных грамотах XI-XIV вв. // Вопросы ономастики. – 2006. – № 3. – С.33-37.

Відомості про автора

Карпенко Юрій Олександрович

член-кореспондент Національної академії наук України

доктор філологічних наук

професор кафедри української мови

Одеського національного університету

Дом. адреса:

французький бульвар 53, кв.19

65044 Одеса – 44